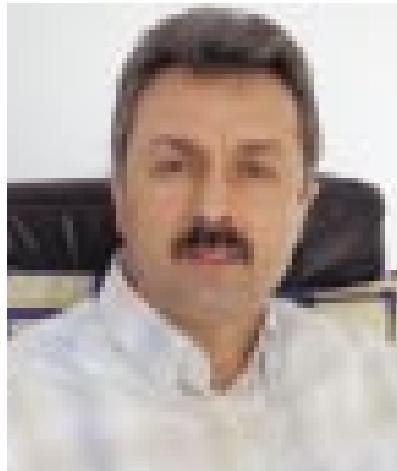

کوردەکانی هەندەران ناگەرینەوە

ئیسماعیل تەنیا - ئەلمانیا

۵۰۵

47

دەقاو دەق وەک ئەلمانیيەک يان فەرەنسىيەك،
ھەلسۆکەوت بکەيت... بە كوردى و بە كورتى، تو
ھەر بىتگانە با دەجار رەگەزىنامە ئەو ولاٽانەشت
ھەبىت، بەلام نەوهى دواي ئىمە، ئەوانەي لە
ھەندەران لە دايىكبۇونە يان بە بچۇوكى ھاتۇونە،
خويىندىيان لىرىددا تەواو دەكەن، لە ھەموو
روویەكەوه، جياوازىيەكى زۆربىان لەگەل نەوهى
ئىمەدا ھەيدۇ، دەتوانى خۆيان لەگەل ئەو
كۆمەلگایانەدا، بگونجىيەن و تىكەل بە
كولتۇرەكانىييان بىن... دەولەتىش زىتىر، گرنگى
بە دوارقۇنى ئەو نەوهى دەدادت و، لە ھەموو
روویەكەوه، پىيوستىيەكانىيان بۆ دابىن دەكات.
ئەو پەناھەندانە، لە رووی پۆلېنكردن و
جيڭىرىپۇن و مانەوە گەرانەوەدا، دەكىتىنە چەند
بەشىكەوه:-
1 - ھەندىك لەوانە، لە زوویەكەوه، لە
ولاٽانەدا جىڭىر بۇوينەو خاودنى ھەموو مافىيەن.
واتە؛ مۆلەتى مانەو «ئيقامە» يان ھەيدۇ، ترسى بە
زۇر گەراندەنەوەيان لەسەر نېبىيەو، مندالەكانىييان
درىزە بە خويىندىن و ژيانى ئاسايى خۆيان دەدەن.
ئەوانە، حەز دەكەن لەو ولاٽانەدا بىيىنەوە،

لە دواي شەرى كويىتەوە، بەتايمەتىش دواي
راپەرينى سەرتاسەرى بەھارى ۱۹۹۱ ئى باش سورى
كوردستان، كوردگەلىيکى زۆر، بەھۆى لەباريۇنى
زەمىنەي كۆچكىردن، لە ھەموو روویەكەوه، بەرەو
ھەندەران و چارەنۇوسىيەكى نادىيار، سەرى خۆيان
ھەلگىرت، بە درىزايى زىتىر لە دە سال، ئەم پرۆسەيە
بەردهوام بۇو، تائىستاكەشى لەگەلدا بىت كە سەدام
نەماوهۇ، ولاٽانى ئەوروپاش، مەرجەكانى
و درگىرتى پەنابەرانىيان يەكجار قورسکردووه،
ھىشتاكە درىزەي ھەيدە، (با وەك جارانىش
نەبىت).

ئەو كوردانە، زۆربىي ھەرە زۆربىان، لەو ولاٽانەدا
جيڭىرىپۇنەو، درىزە بە ژيانى ئاسايى خۆيان
دەدەن، لەلايەن دەولەتىشەوە، ھەموو مافەكانى
ژيانىيان پارىزراوە بەچاوى وەك يەكى، سەيريان
دەكىت.

ئەو خەلکە زۆرە، بەتايمەتىش نەوهى ئىمەمانان،
ناتوانىن بەشىوەيەكى گۈنجاو لەگەل دابونەرىت و
رى و رەسمە كۆمەلایەتى و سىاسى و
ئابورىيەكانى، ئەو ولاٽانەدا بگونجىيەن و لە
ناپىاندا، بتسوپىنەوە. ھەرجى بکەيت، ناتوانىت

چەند مەندازىكى كورد لە رىزەوەكەدا دەبىنرىتىن

505

رۆژىكى دابىت، ياسايدىكى لە بەرژەوەندى ئەواندا دەرىچىت و، ئيقامىهيان پېتىرىت. لە رىزەكانى ئەو كەسانەشدا، خەلکىكى زۆر ھەن تەمەندارن و خاودەن مال و مندال يان بپوانامەي بەرزىشنى. گەنجى واش ھەيە لەپىنوايى مانۇھو و درگەرنى ئيقامىهدا، لەگەل ئافەرەتىكىدا بەرسىمى گرىبىھەندى ھاوسەرىتىيان مۆركەردووھو خىزانىيان پىتكەوەناوه، كە لە رووى تەمەنھو، بە دايىك و كۈپ دەشىن. ئەو پەناھەندانە، وەنەبىت لە ولات داپراپىن و لە كوردايەتى كىردىندا ساردبوبۇنەوە، بەلکو بەشى هەرە زۆربىان پەيوەندىيەكى رۆحيان بە نىشتىمانەوە ھەيە. لە ھەممۇ يادو بۇنە نىشتىمانىيەكاندا، بە ھەست و سۆزىكى كوردانەوە، بەشدارى لەو رى و رەسمانەدا دەكەن. نزىكتىرين غۇونە؛ خۆپىشاندانە گەورەكەي شارى (كويىلەن) ئەلمانىياو، پرۆتسسۆرکەرنى كارە تىرۆرېستىيەكەي يەكى شوباتى ٤٢٠٠ شارى ھەولىئر بۇو، كە بە ھەزاران كەس، لە شارە دوورو نزىكەكانى

پەيوەندىيەشيان لەگەل كەس و كارو نىشتىماندا، بەردهوام بىت. لە ھەولى ئەوەشدا، مەرجەكانى بۇون بە ھاولۇلاتى دابىن بکەن، تاۋەكۈھەرچى زووترە، رەگەزنانەي ئەو ولاستانەي كە تىيىدا دەشىن، دەستەبەر بکەن.

٢ - بەشىكى دىكەي ئەو خەلکە ھەرچەندە ماوەيەكى زۆرىشە لەو ولاستانەن، ھەشيانە كارىش دەكەن، كەچى بەھۆي قۇرسىبۇونى مەرجەكانى كۆكەرنەوە خىزان، نەيانتسوانىيۇوھا ھاوسەرو مندالەكانيان لە كوردىستانەوە، بەھىئنە لاي خۆيان. ئەوانە، تىياندا ھەيە (٨) سال زىتىرە بە تەنباو لە دلەپاوكىتى دا دەشىت و، چاودەپوانى رۆژىكە رەگەزنانە و درگەرنىتى و، بىتوانى مال و مندالەكانى رابكىشىتە لاي خۆي.

٣ - خەلکىكى دىكە ھەن، كە لە (٣-٨) سال، بىگە زىتىريش، لەو ولاستانەن، كەچى رەفزيان ھەيە. واتە كىسىهەكانيان قەبۈول نەكراودو تائىستاكەش لە كەمپەكاندا دەشىن و، لە چاودەپوانى ئەوەدان،

48

**گەنجل و
ھەمە
لمپىنَاو
مانمۇھو
و مەرگەرتى
ئيقامەدا،
لەكەل
ئافەرمەتىكىدا
بەرسىمى
گرىبىھەندى
ھاوسەرىتىيان
مۆركەردووھو
خىزانىيان
پىتكەوەناوه،
كە لە رووھ
تەممەنمۇھو، بە
دايىك و كۈپ
دەشىتىن**

په یوهندیداره کانی و هک سوسيال و دائيره‌ي کارهه،
بيمه‌ي بيکاريان ده‌ريتى... له نه خوشخانه کاندا،
به خورايي چاره‌سمر ده‌كريت. نه شته رگه‌ربى گه‌وره
وا ده‌كريت، ئه‌گهه به پاره بيت، ئه‌وا په‌نابهه هه
له‌بنى ده‌نایي، كه‌چى نرخىيکى ره‌مىزى
ليوهره‌گىرى كه له ئاستى و هرنە گرتندایه. له رووي
ئاسايشه‌وه، ژيانى دايىنكراد، ئه‌گهه كار نه‌كات،
پاره‌ي كريتى خانوو و ئاولو كاره‌بای بۆ ده‌ريت،
مافي ئوهى هه‌يه به كه‌يف و ماشاي خوى سه‌فهه
بكات، به تاييه تيش ئه‌گهه كار بكات و ده‌ستى
بروات. مندالله‌كانى، پاره‌ي تاييهت به خويان، بۆ
سه‌رف ده‌كريت. ئه‌گهه لە سه‌ر سوسيال بژيت،
سالانه دوچار پاره‌ي جلوه‌رگى هاوين و
زستانه يان بۆ ده‌ريت. به ئاره‌زووی خوى
ده‌توانيت، رى و رهسم و كولتوروه تاييه‌تىيە‌كانى
تاييهت به خوى پياده بكات. سه‌ريسته له‌وهى
نوېز ده‌كات يان رۆژوو ده‌گريت. ئاهه‌نگ ده‌گىريت،
ريش بەردداته‌وه. هاموشۇي مزگه‌وت ده‌كات.
مه‌شروب ده‌خواته‌وه، راده‌بوو‌تىت كەس پىيى

٥٥٥

49

ئەلمانياو، ولاته‌كانى ده‌رووبهه به شەمەندەفهه رو
ئۇتۇپىسى‌وه، هاتبۇون و له سەنتەرى ئەو شاردا
گردىبۇون‌وه.

دووهە نموونەش، بۆ بەش دارىكىدن له
ھەلبىزادە‌كانى عېراقداۋ پىتەو كىردىنى پىتىگەهى كورد
له دەسەلاتى حوكىدا، له كۆى (٢٦٣٦٨٥)
دەنگىدرى دەرەوهى عېراق، له ٣٠٪ يان دەنگىيان
بە ليستى ھاپەيانى كوردستان، داوه دەنگىدرە
كوردە‌كانى ئەلمانياش، له ٨٠٪ يى رىزەهى
دەنگىدرە‌كانىيان پىتكەھەيىنا. ئوهه له كاتىكىدا بۇو،
كە ليستى شىعە‌كان له رووي پىتكەھاته و
ھەوادارە‌كانىانه‌وه، سەنگىتى بەرچاۋيان هەبۇو،
ئەوجا ئەوان (شىعە‌كان)، له ٣٦٪ يى دەنگە‌كانىيان
له دەرەوهدا بۆ خويان مسوگەر كرد.

ئەو رەوهندە كوردە له دەرەوهى زىدى خويان، له
ھەمۇو روويە‌كه‌وه، يارمەتى دەدرىتىن و ژيانيان
دaiىنكراده مافى كاركىرىنىان هەه. مندالله‌كانىيان
ده‌توان بە ئاسانى و به خورايى درېتە به خويىدىن
بىدەن. له كاتى بيکاربۇوندا لەلايەن دەزگا

بۆ

**بەشدارىكىدن له
ھەلبىزادە‌كانى
عېراقداۋ
پىتمەكىردىنى
پىتىگەن كورد له
دەنمەلتى
حوكىدا، له
(٢٦٣٦٨٥) كۆى
دەنگىدرى
دەرەوهى
عېراق، له ٣٠٪ يان
دەنگىيان بە
ليستى ھاپەيانى
كوردستان
داوه**

خويندكارىكى كورد له يەكتىناسىنى كولتۇرەكان لە قوتايانىدا بە جل و بەرگى كوردىيەوه باسى مىژۇو و كولتۇرى نەتەوەكەي خۇى دەكەت

تاك. له رووي ئابورىشەوه، ھەرچەندە داھاتى بەشىكى بەرچاوى خەلک، گۈرانكارى بەخۇيەوە بىنیووھو گۈزەران باشتربۇوه، بەلام لەگەل ئەۋەشدا، پىيىستىيەكاني زىيان له رووي دابىنكردنى خانوبەرەو ئاواو كارەباو ھۆيەكانى گواستنەوە گەياندىن و، شوپىنه كانى كات بەسەربردن، نەگەيشتۆتە يەك لەسەر دەي ئەو ولاٽانەي كە پەناھەندەي كوردى لييە، تاوهكۇ بە ئاسانى ئەو بېپارە بەدەن. جىڭ لەۋەش، مالباتىكى زۆر ھەن، خاودەن مندالىن و له خويىندىنگا كاندا، درېزە بە خويىندىن دەدەن.....

مندالىك كە لە باخچەسى ساوايانەوە تادەگاتە قۇناغى ئامادىيى، تەواوى قۇناغەكانى خويىندى بەزمانى سەرەكى ئەو ولاٽتو، لەناو ئەو كولتسۇرە ئارامەدا، تەواو كىردىتىت، چۆن دەتونىت وابە سووك و ئاسانى لە كوردستاندا، درېزە بە خويىندىن بىدات؟! لە كوردستانىشدا، ھېشتاكە لەلايەن دەسەلاٽتەوە ئەو زەمینە نەرخساوە، تاوهكۇ پىيىستىيەكانى مالباتى ئاوارەي گەراوه، دابىن بىكىت. خەلکى واھىيە، جىڭ لە گرفتى خويىندى مندالەكانىان، يەك مەترە زەۋىشىيان لە كوردستاندا نىيىه، يان خاودەن هېيج بېۋانامەو كارىتكە نەبۇوه... جا چۆن دەتونىت بەبىن بۇونى زەمینەيەكى لەبار، بېيارى لە سفرەوە دەستپىكىردن بىدات.

ويېرىاي ھەموو ئەو گرفتานەش، مەترسى تىرۇر لەسەر زىيانى ھەموو كەسيكەوەيە، لە وەزىرىتىك بىگرە تادەگاتە رۆزىنامەنۇس و سىاسەتمەدارو كاسېكارو ھاولۇلتى ئاسايىي و سوالكەرۇ... تاد. گروپە ئىسلامىيەكان، لە سەرچەم عىيراقدا- باشاراوهش- بن، دەسەلاٽتىيان دەپروات و مەترسىيەكى گەورەن لەسەر ئاسايىشى ھاولۇلتىيان. پەناھەندەيەك، رۆزانە ھەوالى كوشتن و بېپىن و تەقىيەوە تىرۇر بېبىنى و بېبىستى، چۆن دەتونىت ئەو زىيانە پې لە ھېيىمنى و ئاسايىشە خۆي تىكيدات؟!

نالىيت؛ لە پېشت چاوت دوو بىرۇ ھەيە. لە جەمۇنەكانى نەورۇزو رەمەزان و قۇرباندا، مندالەكانىان، ھەقىيان ھەيە نەچنە قوتاپخانەو لەگەل مالباتەكانىاندا، جەڭنى خۇيان پېرۇز بىكەن. بەشىيەوە كى گشتى ئەو پەناھەندانە، بە بارتەقاى چەند قات زىدەتەر لە ولاٽى خۇيان، مافەكانىيان دابىنكراوە رېزىيان لىيەدەگىرېت، ھەر بۆيەش، سەرەپاي چەند گوشارىكى لېرەو لەۋى، ناتوانى دەستبەردارى ئەو جۆرە زىيانە پې لە ئازادىيە بېن و بە ئارەززۇرى خۆيان، بە يەكجارى بگەپىنەوە كوردستان. ئەو گوشارانە كە دەخريتە سەريان، جۆر بە جۆرن، بەشىك لەوانە، بەھۆى زۆرپۇونى بىتگانەو كارىگەرېيان لەسەر ئاسايىشى ئەو ولاٽانەدا، دەولەت ھەلۆمەرجى گرانلىرى پەپەو كەردووھ. درەنگىترو زەممەتتىر، بىتگانە دەتونىت رەگەزىنامە دەستە بەركات. گوشارىكى تر كە شاراوهو نەيىنېيەو بالى رەگەزىپەرسىت و تووندرەوە كان پەپەو دەكتەن، كە لەسەر ئاستى كۆمەلگاو دەسەلاٽتەوە ئەم گوشارە مەحکوم دەكىتىت و ئەنجامدەرانيشى سزا دەدرىتىن. ئەوه، ئەو كارىگەرە بەرچاوهى نىيەو، رېزەكەشى يەكجار كەمە.

لە نىيوان ئەو ھەممۇو ھاوكىيىشە ئالۇزو مىملاتىييانەدا، پرسىيارىك سەرھەلددەت؛ ئايا كوردەكانى دەرەوەي ولاٽ، بەشىيەوە كى ئارەززۇمەندانە دەيانەويت بە يەكجارى بگەپىنەوە كوردستان؟! وەلامەكەش، ئەگەر خۆمان بە ھەلەدا نەبېين و موجامەلە نەكەين، بەدلەنبايىيەو، نەخېرە، چۈنكە تائىيىستاكە ئەو ھەلۆمەرجە رەخساوە كە ھۆكاريتكى بۇون بۆ كۆچكەن لە كوردستاندا، بېپە نەبۇوه... كوردستان، وەك بەشىك لە عىراق، پرووشكى ئەو ئاگەرە ھەر بەرەكەويت، كە تەپرو وشك بەيەكەوە دەسووتىيەت... ويېرىاي ئەۋەش خودى دەسەلاٽ و كۆمەلگاى كوردستانىش نەگەيشتۆتە ئەو رادەيەي رېز لە ويىستى تاك بگىريت... ئەوه لە رووي ماف و ئازادىيەكانى

کچه کوردهک لە پۆلی خویندندما

۵۰۵

۵۱

ددرهوه، هەر ئەو رىزە بەرچاوه نىيە كە پىيوىست دەكەت لەسەرى بسەنگىرىيەنەوە دەسەلاتىش چارەسەرىيەكى رىشەبىيان بۇ بەۋەزىتەوە؟! سەرىبارى ئەو ھەمۇ ئاستەنگانەش، نالىيم خەلّك ناگەرەتىھەوە، بەلام دەبىت بىزانىن ئەو خەلّكانە كىيىن و رىزەكەيان دەگاتە ئەو ئاستەي كە پىتى دلخوش بىن؟!. بە گۈېرە خويندنهوەي واقىع و زۆربەي مەزەندەكەن كە لە راستىيەوە سەرچاوهيان گىرتۇو، خەلّكە گەراوەكەن بەم شىيەدە پۆلەن دەكىيىن؛-

۱ - ئەو كەسانە بە يەكجارى دەگەرەتىنەوە، كە لە زىيانى چاودپوانى ئىقامە وەرگرتىدا، بىئومىيد بۇونىنەوە هيچ ئەلتەرناتيفىتكى تر شىك نابەن.

۲ - ھەندىيەكى تر دەگەرەتىنەوە كە ئىقامەو ھەمۇ ئىمتىيازاتىيەكى ترىيان ھەيە، بەلام ناتوانن خىيىزانەكانىيان كېش بىكەن، بىزىيە بېرىارى گەرانەوە دەدەن.

۳ - بەشىيەك لە خاودەن بىۋانامە بەرزاڭە دەگەرەتىنەوە، كە لە كورستاندا خانوو و كارو پىيوىستىيەكانى زىيانىيان بۇ دابىنكرادە.

بابايەك لە دەرەوەدا، بە كەيىف و ماشاي خۆى دەنۇسىت و بىلەن دەنۇسىت، ئەگەر بگەرەتىھەوە كورستان، بە ھەر بىيانوو يەك بىت، دەبىت ھەزى خۆى لغاۋ بىكەت و، راستەو پېڭال لە كاتى نۇسىن و دەرىپىندا، بەكارىھەننەت... ئەو خەدون و ئازادىيەكى كە ئىيمە خەونى پىتە دەبىنەن، با نەگاتە ھاوشانى ئەوروپاش، ھېشتاكە زۆرى ماواھ لە كورستاندا، بەرقەرار بىت... لە كۆمەلگەي ئىيمەدا، وەك ھەمۇ كۆمەلگەيەكى رۆژھەلاتى، ھېشتاكە بەها خىلەكىيەكان، لە سەررووى ھەمۇ بەھايەكى مەرۇقا يەتىھەن... .

ئەوەندەي خاودەن تەكىيەو سەرەك خىلەكى رىزى لىيەدەگىيەت، چارەكى ئەوەندە، رىز لە رۆزئانەنۇس و مامۆستايەكى زانكۆ ناگىرىت... ئەو پىتەرە سەقەتائە، ھەممۇيان پىيوىستىيەن بە گۈرەن ھەيە. ئەوانە، رىنگەن لەبەرددەم گەرەنەوەدا... ئىيەتاكەشى لەگەلدا بىت ئاماھەگى سەفەر كىردىن و ولات بەجييەتلىق لە ناخى بەشىيەكى زۆرى خەللىكى كورستاندا ھەيە... بىرۇ راپرسىيەك لەنىتو رىزەكانى گەنجاندا بىكە، بىزانە رىزەدى حەزىز كەن لە چۈونە

پهنا بهره کورده کان ده گریته ود. دلنياشم ئوانه هى لە ريزه کانييدا ناوی خۆيان تومارکردووه، خەلکى كىيس رەفزكراون و لە گەراندوه زىتىر هيچ رىگا يەكى تر شىك نابەن.

مه سەلهى گەراندوه خۆويست، وە نەبىت ھەر لە ريزه کانى پەناھەندى كورددا كر بىت، بەلکو له نېتو ھەموو رەوەندەكەندا بەم شىيە... ئەۋەتا لە ھەزاران خەلکى بۆسنيا و كۆسقۇو لوبنان و ئەفغانستان، پاش ئەودى رەوشى ئاسايىشى ولا تەكانيشيان ئارام بۇتەوه، ئەوجا بېپارى گەرانه وەيان نەداوه... خەلکىك بە زۆر گەراندراونەتەوه كە هيچ بەلگەنامەيەكى رەسمى مانه وەيان نېبووه.

تۈركەكان لە ولا تى خۆيان ژيانيان ئارامە، كەچى ئوانهى پىر دەبن و خانەنىشىش دەكىتىن، بېپارى گەرانه وەي يەكجارەكى نادەن، باشە دەبىت ج حىكمەتىك لە مانه وەو، نەگەرانه وە بۆزىدى باب و باپيراندا ھەبىت؟!

سەرەنجام دەتونانين بلىتىن، ئەۋىزان و سىستەمەي كە لە ولا تانى ئەوروپاي رۆزئاوادا، لە رۇوي دابىنكردنى ژيانى ئاسايى و پاراستنى ئازادىيەكانى تاكە كەسدا، بەرقەرارە، ھۆكاري ھەرە سەرەكى مانه وە درىزەپىدانى ژيانى نامۆسى دوور لە ولا تى، تەواوى تاكەكانى رەوەندە جياجيا كانى ئەوروپا يە...

رەوەندى كوردىش بەدەر لە رىزەيەكى كەم نەبىت، ئەگەر فشارى بۆ نەھىتىرىت و زۆرى ليتە كرېت، بېنى موجامەلە، ئاما دە نىيە لە رۆزگارى ئەمروّدا، بە ويست و ئارەزوو خۆيان، بە يەكجارى بگەرنىنەوە كوردستان. ئە و رىزەيە باسېشى لىتىو دەكىت، ئە وەندە زەق و بەرچاونىن تاواه كەنگاوه كانى داھاتوومانى لە سەر ھەلبچىن، بېپارى ئەمرۆمان، سەرداش و ھاموشۆكى دەپتە كەنگەرنى ھېلەكانى پەيوەندى كردنه بە نىشتمان، نەك گەرانه وەي يەكجارەكى.

٤- خەلکىكى تر ھەيە، رەگەزnamەي ولا تانى ئەوروپاي ھەيە، ھەر دەمېتىك حەز بکات، دەتونانى كوردستان بەجى بەھىلىت و بگەریتەوه ھەندەران، بە ئارەزوو خۆي گەراوەتەوه، بەلام بە دلنياشمەوە بە يەكجارى نىيە، چونكە ھەندىك لە كەسانە، خېزانەكانىيان ھەر لە ھەندەران.

٥- كەسانىيەكى تر ھەن، بەھۆى پېدانى پلەو پايىدە دەسەلات و حزىبەوه، گەراونەتەوه، ھەر كاتىيەك ئە دەسەلاتەيان لىسەندىرايەوه، رەگەزnamەي ئەوروپى لە گىرفاندايە و چاودەپوانى وەرگرتىنى قىزەش ناکات و يەكسەر دەگەریتەوه.

٦- پېرو بەسالىدا چووه كان، رىزەيەكى بەرچاولە نېتوەندى گەراوەكەندا، پېتكەدھەتىن.

ئە و كەسانە كە دەچەنە ناو سالەوە لە مردن نزىك دەبنەوه، بېپارى گەرانه وە دەددەن، چونكە ناتوانى شەوو رۆز لە بالەخانە بەر زەكاندا، ژيان بەسەر بەرن و تىكەل بەو كۆمەلگايانەش بىن، كە بەشىكى زۆرى تەمەنى خۆيان تىدا بەسەر بىردووه. ھەر يەكىك لە ئىمەمانان، ئەو پرۆزەيەمان ھەيە بۆ داھاتوو، بەلام ئەوكاتە ناتوانىن ئە و خزمەتە بکەين، كە ئىستاكە دەتونانين پېشكەشى بکەين.

لە چەند ھەفتەي رابىدودا، كاڭ «شەمال باخچەيى»، راۋىزەكارى كۆمەلایتى پەنا بهرەنلى سەر بە وەزارەتى ناخۆتى ھەربىمى (بادن قۇرۇتتىرىگى) ئەلمانيا، لە لىدوانىيەكدا بۆ رۆزئامەي «ھاولاتى» گوتى؛ (٨٨) ھەزار كوردى عىراقى لە ئەلمانيا دەشىن، نزىكەي شەش ھەزار يىان خۆيان ناونووسكىردووه بۆ گەرانه وە بۆ كوردستان. بېوانە: ھاولاتى، رۆزى ٤/٥/٢٠٠٥، ل. ١).

ھەرچەندە تا ئىستاكەشى لە گەلدا بىت، سەر زەمیرىيەكى راست و دروستى ئە و پەنا بهرە كورده عىراقيانە لە بەر دەستدا نىيە، بەلام ئە و ژمارەيە ناوبر او ئامازە پېتكەردووه، زۆرتر لە راستىيە و نزىكە... ئە و رىزەيە كە خۆيان ناونووسكىردووه بۆ گەرانه وە، ژمارەيە كى كەمە و ئە وەندە نىيە دلخۆشىيە كانى خۆمانى لە سەر ھەلبچىن، چونكە رىزەي لە ٦٨٪ سەرجەم

**پېپارى
ئەمەن
سەرداش
و
ھاموشۆكەن
و
پەتەمەكەن
و
ھەلەكەن
و
پەيپەندى
كە
نەك
و
گەمانەمەن
و
بەكجارەكى**